

**Reglementări legale privind
activitatea de
ANTREPRENORIAL SOCIAL în
Republica Moldova și alte state
europene**

Esența antreprenoriatului. Micile afaceri – forma de bază a activității de antreprenoriat.

Conform **Legii cu privire la antreprenoriat și întreprinderi** “*Antreprenoriatul este activitatea de fabricare a producției, executare a lucrărilor și prestare a serviciilor, desfășurată de cetățeni și de asociațiile acestora în mod independent, din proprie inițiativă, în numele lor, pe riscul propriu și sub răspunderea lor patrimonială cu scopul de a-și asigura o sursă permanentă de venituri*”.

“*Întreprinderea constituie un agent economic cu firmă (titlatură) proprie înființată de antreprenor în modul stabilit de legislație*”.

Ce reprezintă antreprenoriatul

De obicei, antreprenoriatul este asociat cu activitatea desfășurată într-o afacere mică, ca urmare a faptului că la baza oricărei afaceri antreprenoriale a stat o afacere mică. Însă termenul de antreprenoriat are o semnificație mult mai amplă și complexă și poate fi atribuită atât afacerilor mici, cât și celor mari, organizațiilor necomerciale etc.

Unii specialiști în domeniul antreprenoriatului definesc această activitate ca “abilitatea de a crea și construi ceva, practic din nimic. Capacitatea de a sesiza oportunitățile, acolo unde alții văd haos, contradicție și confuzie”

Istoricul evoluției antreprenoriatului social în Republica Moldova

1. Ce este antreprenoriat social?

Antreprenoriatul social reprezintă activitatea continuă de fabricare a producției, executare a lucrărilor sau prestare a serviciilor în scopul obținerii de venituri pentru a fi utilizate în scopuri sociale, inclusiv pentru prestarea serviciilor sociale.

Antreprenoriatul social este domeniul care poate schimba direcția în care se îndreaptă mediul de afaceri dominat de business-uri lacome îndreptate spre profit. Sau, este și un *fenomen care poate aduce lumea business-ului mai aproape de oameni*.

2. Care este diferența dintre antreprenor orientat spre business și antreprenor social?

Antreprenorii orientați către business se concentrează pe profit prin satisfacerea nevoilor clienților lor pentru a-și extinde influența business-urilor lor către un număr cât mai mare de alienți posibil.

Antreprenorii sociali se concentrează pe bunăstarea și dezvoltarea mediului și a comunității din care fac parte. Ei indentifică bariere, obstacole și lipsuri în aceste medii sau în rândul oamenilor din aceste medii și acționează pentru a rezolva aceste lipsuri.

3.La ce este util antreprenoriatul social?

Antreprenoriatul social contribuie la îmbunătățirea condițiilor de viață și oferă oportunități persoanelor din categoriile defavorizate ale populației de a se implica în activități economice și sociale ,inclusiv la nivelul colectivităților locale ,contribue la ocuparea forței de muncă,dezvoltarea serviciilor sociale în interesul comunității.

Profilul antreprenoriatului social în Republica Moldova

- Persoanele cu vîrsta peste 35 de ani sunt mai implicate în antreprenoriat social;
- Femeile sunt mai interesate de antreprenoriatul social;
- Tinerii sunt mai activi în localitățile cu infrastructură de susținere: centre de afaceri, incubatoare de afaceri

4. Care sunt obiectivele și beneficiarii antreprenoriatului social?

Obiectivele antreprenoriatului social sunt:

- ❑ Producerea de bunuri și /sau prestarea de servicii care contribuie la bunăstarea comunității sau a membrilor acesteia;
  - ❑ Promovarea ,cu prioritate ,a unor activități care pot genera sau asigura locuri de muncă pentru încadrarea persoanelor aparținând grupurilor defavorizate;
  - ❑ Dezvoltarea unor programe de formare dedicate persoanelor din grupurile defavorizate.

  - ❑ Beneficiari ai antreprenoriatului social sunt persoanele și familiile defavorizate ,definite în **Legea asistenței sociale nr.547/2003**
-

Ce se subînțelege prin categorii defavorizate ale populației?

- ❖ De asistență socială beneficiază persoanele și familiile care, din cauza unor motive economice, fizice, psihologice sau sociale, nu au posibilitate să își asigure un nivel decent de viață.
-

- ❖ Copii și tinerii ale căror sănătate ,dezvoltare și integritate fizică,psihică sau morală sunt prejudeciate în mediulîn care locuiesc;
  - ❖ Familiile care nu își îndeplinesc în mod corespunzător obligațiile privind îngrijirea ,întreținerea și educarea copiilor;
  - ❖ Familiile fără venituri sau cu venituri mici;
  - ❖ Persoanele fărăfamilie, care nu pot gospodări singure,care necesită îngrijire și supraveghere;
  - ❖ Copii cu dizabilități pînă la vîrsta de 18 ani;
  - ❖ Familiile cu mulți copii;
  - ❖ Familiile monoparintale cu copii;
  - ❖ Persoanele vîrstnice;
  - ❖ Persoanele cu dezabilități
-

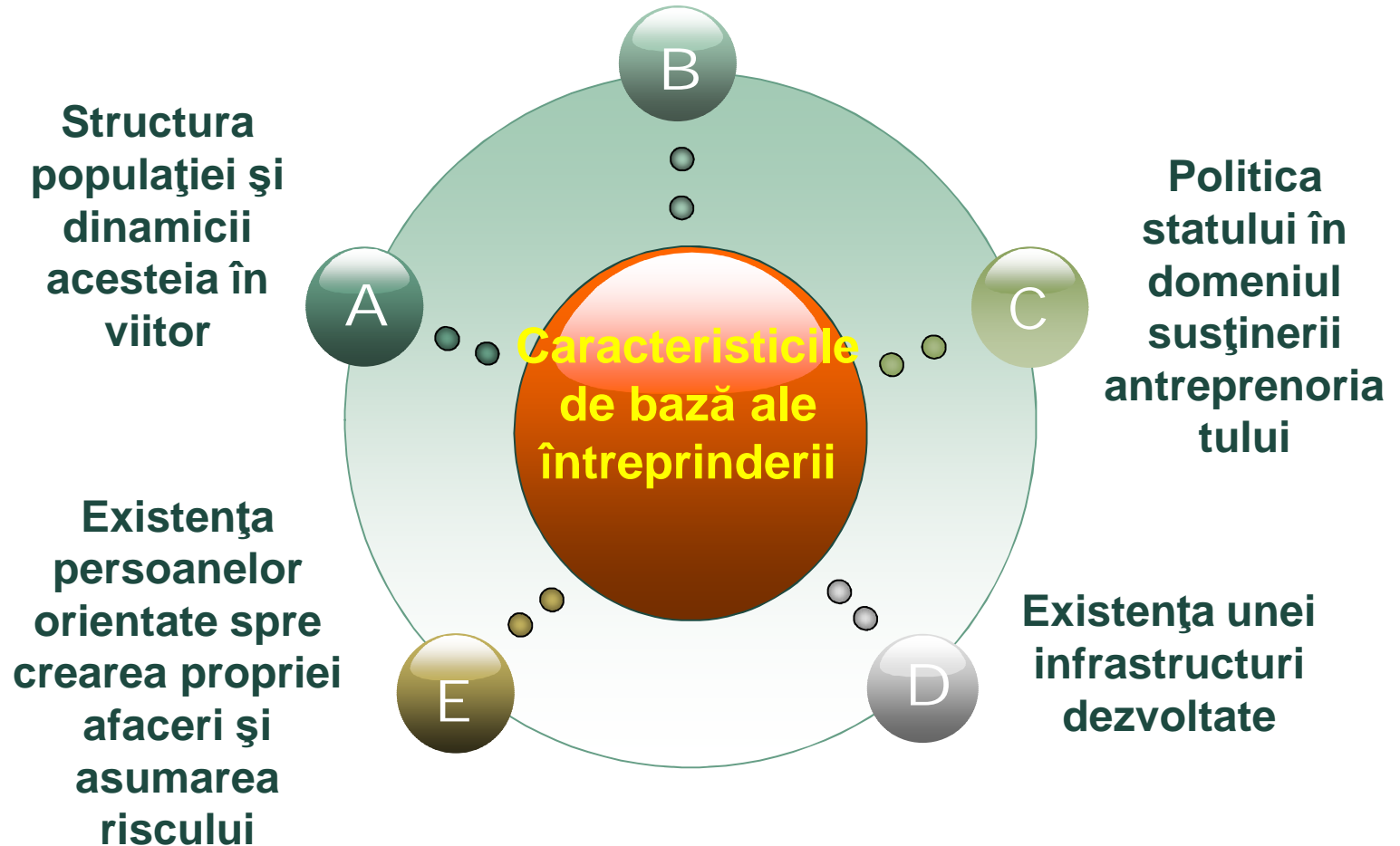

În Republica Moldova dezvoltarea întreprinderilor sociale a devenit o prioritate odată cu adoptarea de către Parlamentul Republicii Moldova a Strategiei pentru Dezvoltarea Societății Civile pentru anii 2012-2015 și a Planului de Acțiuni. Deși este pe larg răspândit și valorificat în țările Europei Occidentale, antreprenoriatul social mai rămâne în Republica Moldova a fi o idee relativ nouă.

Factorii care stau la baza dezvoltării antreprenoriatului

Nivelul învățământului general și antreprenorial

- În Europa se estimează că economia socială cuprinde 2,8 milioane de întreprinderi, reprezentând 10% din afacerile din UE, și că mai mult de 13,6 milioane de oameni lucrează în acest sector, adică 6,3% din angajații din populația activă. De asemenea, din sector fac parte peste 232 milioane de membri ai cooperativelor și societăților mutuale¹ și mai mult de 82,8 milioane de voluntari, echivalentul a 5,5 milioane de lucrători cu normă întreagă.
-

Dezvoltarea antreprenoriatului social, pe scara largă, la nivel european în ultimii 20 de ani, a avut un impact deosebit în acele țări, unde acesta s-a dezvoltat în paralel cu modelul antreprenoriatului clasic. În rezoluția Parlamentului European din 19 februarie 2009 se aprecia capacitatea economiei sociale de a crea noi locuri de muncă. Datorită specificului antreprenoriatului social al cărui scop este rentabilitatea socială, Parlamentul European sugera Comisiei Europene elaborarea unui cadru juridic, care ar încuraja astfel de activități prin facilitarea accesului la credite, dezvoltarea microcreditelor, facilități fiscale și finanțare de natură să stimuleze organizațiile din domeniu economiei sociale.

Între anii 2009 și 2019, instituțiile europene au pus în aplicare câteva inițiative în legătură cu economia socială sau, mai exact, cu întreprinderile sociale care fac parte din economia socială, deschizând o nouă perioadă de politici publice europene. În ceea ce privește formele juridice, sau înregistrat puține progrese. Proiectele privind statutul european pentru societățile mutuale și statutul unei fundații europene au fost discutate, însă au fost în final retrase, din cauza lipsei de sprijin instituțional. În prezent, Parlamentul European a luat inițiativa legislativă de a lucra la un statut pentru întreprinderi sociale și bazate pe solidaritate.

Principalul document de planificare strategică a țării – Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova 2030” stabilește prioritățile sectoriale de dezvoltare pe termen lung, fiind orientată spre sporirea calității vieții cetățenilor. Aceasta urmărește centrarea politicilor publice din Republica Moldova pe problemele, interesele și aspirațiile oamenilor. De asemenea, documentul va contribui la distribuirea strategică a resurselor bugetare și instituționale, în funcție de obiectivele stabilite pentru cei patru piloni de bază:

- 1) Economia durabilă și incluzivă;
  - 2) Capital uman și social robust;
  - 3) Instituții oneste și eficiente;
  - 4) Mediu ambiant sănătos.
-

Cerințe și finalități educaționale

- ❖ Cunoașterea conceptelor de bază ale activității de antreprenoriat
  - ❖ Identificarea principalelor forme organizatorico – juridice ale antreprenoriatului;
  - ❖ Studiarea procedurii generale de înregistrare a unei întreprinderi
  - ❖ Dezvoltarea capacităților de inițiere și de elaborare a unui plan de afaceri, precum și evaluarea riscurilor posibile în afacere etc.
-

Cine inițiază afaceri sociale?

- Oamenii cu experiență în gestionarea afacerilor;
  - Persoanele cu resurse financiare și care au relații în domeniu;
  - Persoane care și-au pierdut locul de muncă și care au potențial antreprenorial.
-

De ce sunt inițiate afaceri sociale?

- ❖ Pentru accesarea fondurilor nerambursabile și a facilităților sociale;
  - ❖ Pentru rezolvare problemelor de mediu;
  - ❖ Pentru independență financiară;
  - ❖ Pentru a avea acces la facilități fiscale și de altă natură;
  - ❖ Pentru a contribui la crearea locurilor de muncă pentru persoanele defavorizate social.
-

Abilitățile unui antreprenor social

- ❖ Abilități administrative și de conducere a unei echipe;
- ❖ Cunoștințe cu privire la subiectele juridice din domeniu;
- ❖ Cunoștințe în managementul afacerii și cel financiar;
- ❖ Abilități de conducere și comunicare.

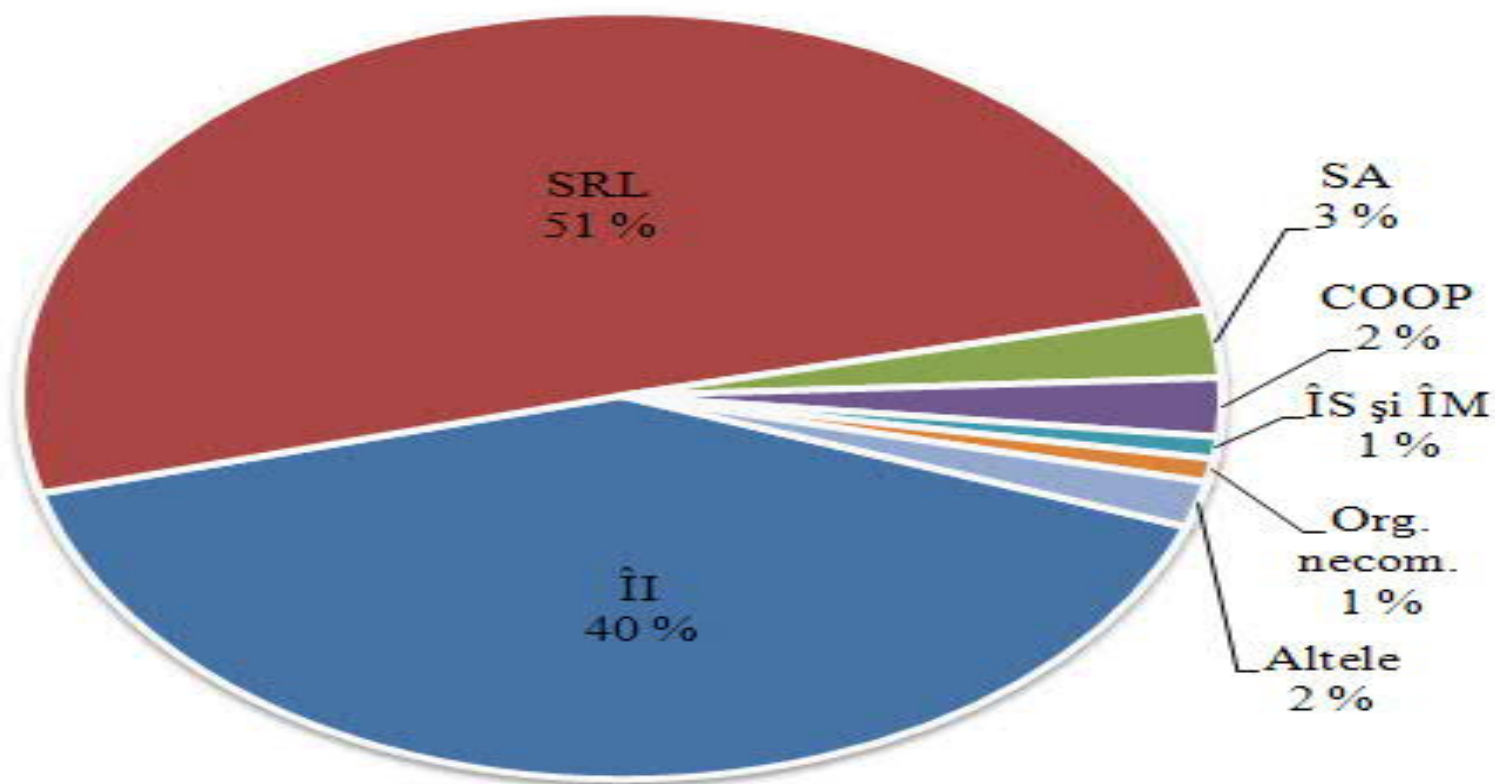
Ce este o întreprindere socială?

Întreprinderea socială este constituită de asociații obștești, fundații, culte religioase, instituții private și/sau persoane fizice care desfășoară activități de antreprenariat social în vederea soluționării unor probleme sociale de interes comunitar și care îndeplinesc condițiile stabilite în Legea nr.845/1992 Cu privire la antreprenariat și întreprinderi.

Structura numărului de întreprinderi în RM

La data de 01.09.2021, Registrul de stat conține informații despre 234729 persoane juridice și întreprinzători individuali, dintre care:

Actele normative privind activitatea antreprenorială

- Legea nr.220-XVI din 19.10.2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice.
  - Legea nr.223 din 02.11.2017 privind modificarea și completarea unor acte legislative.
  - Hotărârea Guvernului nr.1165 din 28.11.2018 cu privire la aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a comisiei Naționale pentru Antreprenariat Social și a listei genurilor de activitate ce constituie activități de antreprenariat social.
  - Prdinul ministerului economiei și infrastructurii nr.130 din 23 mai 2019 cu privire la instituirea Comisiei Naționale pentru Antreprenariat Social.
-

În ce domenii de activitate poate fi practicat antreprenoriatul social?

- ✓ Crearea locurilor de muncă și încadrarea în mod prioritar a persoanelor din categoriile defavorizate ale populației;
- ✓ Protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu dizabilități și ale familiilor lor;
- ✓ Realizarea activităților extrașcolare;
- ✓ Realizarea activităților de turism și sport în scopul recreerii și al socializării;
- ✓ Promovarea activităților de protecție a mediului;
- ✓ Gestionarea deșeurilor în scopul reducerii acestora și reântroducerii lor maxime în circuitul economic;
- ✓ Promovarea activităților de protecție a patrimoniului național;
- ✓ Realizarea activităților din domeniile educației, culturii, ocrotirii sănătății, protecției și asistenței sociale, a celor ce țin de creșterea bunăstării și dezvoltarea comunitară.

Care sunt condițiile pentru a crea o întreprindere socială?

Pot obține statut de întreprindere socială entitățile care îndeplinesc cumulativ următoarele condiții:

- a) desfășoară activități în cel puțin unul dintre domeniile prevăzute mai sus;
  - b) asigură asociaților drept de vot egal, indiferent de participarea la capitalul social;
  - c) reinvestesc cel puțin 90% din profit în realizarea obiectivelor din domeniile stipulate expres în actul de constituire;
  - d) aplică principiul echității sociale față de angajați, asigurând nivelul de salarizare echitabil, între care nu pot exista diferențe care să depășească raportul 1 la 5;
  - e) nu au datorii la bugetul public național;
  - f) stipulează expres în actul de constituire domeniile în care desfășoară activitatea;
  - g) nu distribuie proprietatea, dobândită din momentul obținerii statutului de întreprindere socială din activități de antreprenariat social și mai puțin de 10% din profit între membrii și fondatorii săi.
  - h) în caz de lichidare, transmite activele rămase după satisfacerea pretențiilor creditorilor săi către una sau mai multe întreprinderi sociale sau organizații necomerciale care au obținut statut de întreprindere socială.
-

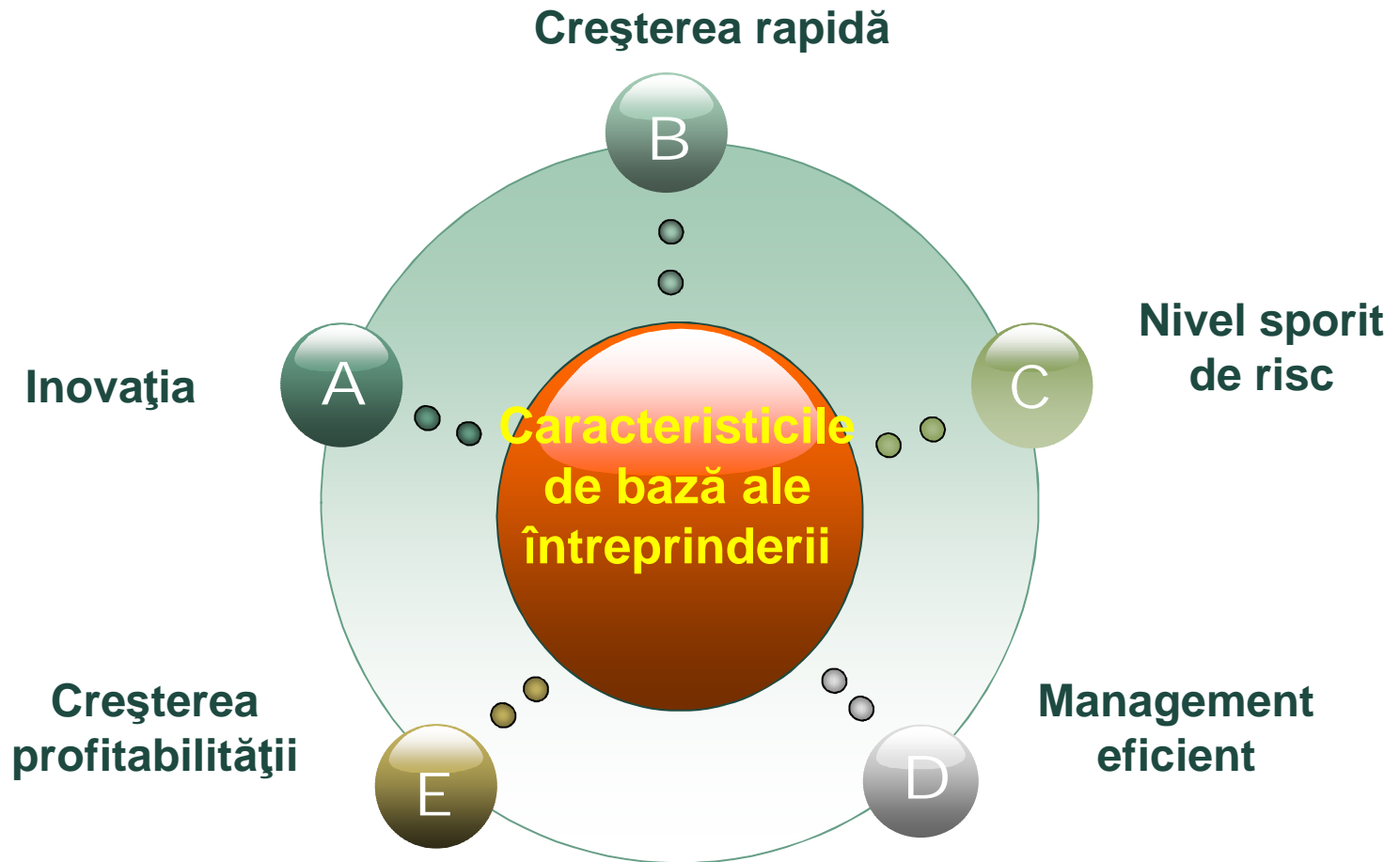

Economia socială și antreprenoriatul social au cunoscut o dezvoltare accelerată la nivel internațional și în mai multe state ale Uniunii Europene, însă este un concept relativ nou pentru R. Moldova și a fost valorificat insuficient.

Deși există câteva experiențe de succes, acestea au fost în mare parte inițiate și dezvoltate exclusiv prin contribuția donatorilor externi.

Caracteristicile de bază ale întreprinderii

Atribuirea și retragerea statutului de întreprindere socială sau întreprindere socială de inserție se face de către Comisia Națională pentru Antreprenariat Social în conformitate cu procedura de examinare a solicitării sau contestațiilor privind atribuirea statutului de întreprindere socială sau întreprindere socială de inserție aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.1165 din 28.11.2018.

Pentru obținerea sau prelungirea statutului de întreprindere socială ONG,SRL și cooperativele de producție prezintă Comisiei un dosar care conține următoarele documente:

Statutul de întreprindere socială, care se atribue pe un termen de 3ani ,cu posibilitatea prelungirii dacă se face dovadă că sunt respectate condițiile care au stat la baza atribuirii statutului respectiv.

1. Proiectului „Oportunități mai bune pentru tineri și femei”, PNUD Moldova, 2004-2011

Începând cu anul 2007 și până la finalizarea proiectului, au fost create 9 întreprinderi sociale fondate de ONG-uri partenere, prin intermediul cărora au fost finanțate 18 planuri de afaceri. Datorită activităților de antreprenoriat lansate s-a reușit crearea a circa 80 noi locuri de muncă, în valoare totală de 172 mii dolari SUA. Domeniul de activitate a întreprinderilor sociale este foarte variat, incluzând diverse servicii, activități agricole, producerea materialelor de construcție etc.

- ❖ **2. *Proiectul „Dezvoltare Economică Locală”, Centrul CONTACT, 2009-2011***
  - ❖ Proiectul Dezvoltare Economică Locală (DEL) a fost desfășurat în perioada august 2009 – iulie 2011, fiind finanțat de ICCO - Interchurch organization for development co-operation din Olanda, implementat de Centrul CONTACT.
  - ❖ Scopul Proiectului DEL a fost dezvoltarea potențialului economic local prin asigurarea accesului la servicii profesionale de consultanță în afaceri și susținerea afacerilor cu impact social în comunitățile din Republica Moldova.
  - ❖ 13 Întreprinderi/Asociații Obștești, în cadrul Concursului Planurilor de Afaceri, au beneficiat de granturi pentru inițierea sau dezvoltarea afacerilor cu impact social și domeniul de prestări servicii;
-

- ❖ În urma proiectului "Servicii sociale mai bune printr-un parteneriat durabil dintre societatea civilă și guvern", peste o mie de copii din grupurile vulnerabile și 1260 de persoane cu dizabilități beneficiază de ajutor comunitar. În cadrul proiectului au fost create 42 de servicii sociale iar 33 de ONG-uri au beneficiat de granturi pentru dezvoltarea serviciilor sociale în orașe și sate.
-

RECOMANDĂRI PRIVIND DEZVOLTAREA ANTREPRENORIATULUI SOCIAL PENTRU PERIOADA 2019- 2024

- ❖ Antreprenoriatul social în Moldova se află în primele sale etape de dezvoltare și nu poate crește fără o serie de eforturi constante și susținute de toți actorii implicați. Pe lângă cadrul legislativ, este necesar să se inițieze măsuri concrete pentru crearea unui ecosistem favorabil dezvoltării: accesul la diferite instrumente de finanțare și piețe, structuri de sprijin pentru afaceri, dezvoltare resurse umane și cercetare, facilități fiscale și non-fiscale diferențiate pe tipuri de întreprinderi sociale etc.
-

CADRUL LEGISLATIV ÎN DOMENIUL ANTREPRENORIATULUI SOCIAL ÎN R. MOLDOVA

- ❖ În data de 02 noiembrie 2017, Parlamentul Republicii Moldova a adoptat Legea privind modificarea și completarea unor acte legislative (Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenariat și întreprinderi), prin care a fost reglementat legal domeniul Antreprenoriatului Social. În conformitate cu prevederile art. 361 activitatea de antreprenariat social este desfășurată de întreprinderi sociale și întreprinderi sociale de inserție. Statutul de întreprindere socială sau statutul de întreprindere socială de inserție se atribuie de Comisia Națională pentru Antreprenariat Social, conform alin.3 al art. 362 al aceleași legi.
-

- ❖ În scopul executării modificărilor la *Legea nr. 845/1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi (Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1994, nr. 2, art. 33)*, cu modificările și completările ulterioare, *Asociația Obștească Asociația „MOTIVAȚIE” din Moldova în parteneriat cu Asociația Eco- Răzeni*, a contractat un expert care a elaborat *Regulamentul Comisiei Naționale pentru Antreprenoriat Social*. *Ministerul Economiei și Infrastructurii cu sprijinul Agenției de Cooperare Internațională a Germaniei* a contractat la rândul lor un expert în antreprenoriat social – *Angela Achiței, expert economie socială din România, care a revizuit și validat forma finală a documentului*. *Menționăm faptul, că forma inițială a regulamentului a fost elaborat de către expertul contractat de către Asociația ”MOTIVAȚIE” în colaborare cu membrii coaliției pentru antreprenoriat social din R. Moldova.*
-

- ❖ Prin Hotărârea nr. 1165/28.11.2018, a fost aprobat Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei Naționale pentru Antreprenoriat Social și a listei genurilor de activitate ce constituie activități de antreprenoriat social. Regulamentul conține stipulări cu privire la modul de organizare și funcționare a Comisiei, componența nominală a acesteia, modul de atribuire și de retragere a statutului de întreprindere socială sau de întreprindere socială de inserție, inclusiv procedura de examinare a solicitării privind atribuirea unui astfel de statut, precum și controlul privind conformarea la statutul de întreprindere socială sau de întreprindere socială de inserție.
-

5. Comunități durabile și reziliente la schimbările climatice prin abilitarea femeilor 2020-2023

Femeile din zonele rurale sunt de patru ori mai expuse la sărăcie absolută și mai vulnerabile la schimbările climatice. Aceste condiții impun acțiuni concrete pentru a spori accesul lor la activități care ar genera venituri adiționale și servicii de suport (precum subsidii), precum și informații și cunoștințe cu privire la gestionarea rezilientă și durabilă a resurselor naturale și agricole de care depind.

Strategia de bază a acestui proiect constă în formarea unor comunități reziliente și durabile prin abilitarea femeilor de a implementa activități generatoare de venituri alternative în contextul degradării mediului și vulnerabilităților la condițiile climaterice extreme. În acest context, PNUD va lucra cu grupuri de femei din 30 de comunități din raioanele Nisporeni, Călărași, Basarabeasca, Leova, regiunile Găgăuzia și Transnistria și zone de securitate pentru a spori cunoștințele și abilitățile lor de a practica practici agricole și forestiere durabile și reziliente și să exploreze activități generatoare de venit alternativ în aceste sectoare.

OBIECTIVELE ANTREPRENORIATULUI SOCIAL

Pentru susținerea întreprinderilor de antreprenoriat social **statul acordă facilități fiscale**, prevăzute de Codului fiscal. Astfel, întreprinderile sociale de inserție beneficiază de :

- a) consiliere gratuită din partea autorităților;
  - b) dreptul de participare la procedurile de atribuire a contractelor de achiziții publice;
  - c) ajutor prin intermediul programelor de stat aprobate cu respectarea legislației în domeniu.
-

Suplimentar, aceste întreprinderile vor beneficia de **facilități din partea autorităților administrației publice locale.**

- ❖ Printre acestea sunt atribuirea unor spații și/sau terenuri aflate în proprietatea publică a unităților administrativ-teritoriale în scopul desfășurării activităților pentru care le-a fost atribuit statutul de întreprindere socială de inserție; sprijin în promovarea produselor realizate și/sau furnizate, serviciilor prestate ori lucrărilor executate în cadrul comunității, precum și în identificarea unor piețe de desfacere pentru acestea; sprijin în promovarea turismului și activităților conexe acestuia prin valorificarea patrimoniului istoric și cultural local; alte facilități și

ș local.

Mulțumesc de atenție!

LOGO